

De Polders

VAN KRUIBEKE

van NIMBY
[NOT IN MY BACK YARD]
naar PIMBY
[PLEASE IN MY BACK YARD]
in 10 stappen

STEFAN NOLLET [PROJECTINGENIEUR WATERWEGEN EN ZEEKANAAL NV] EN TINA STROOBANDT [COMMUNICATIEMAKER, WWW.JUSBOX.EU]

Op een boogscheut van Antwerpen ontdekt de bezoeker in de Kruibeekse polders een verscheiden landschap, met een netwerk van paden en wegen.

Je kan er ongestoord wandelen en fietsen, joggen, een hengeltje uitwerpen en rustig gluren naar de vissende reiger verderop... of deelnemen aan een van de vele evenementen die door de lokale 'ambassadeurs' worden georganiseerd.

Tegelijk beschermen de polders de inwoners van het Zeescheldbekken tegen overstromingen. Bij het samenvallen van springtij en een extreme noordwesterstorm op zee, ongeveer twee maal per jaar, rolt een gevaarlijke golf water de Scheldemonding in en zet de dijken onder druk. Door de dijk langs de rivier te verlagen en een nieuwe waterkerende dijk rond de overstroombare oppervlakte te bouwen, kan het overtollige water tijdelijk geborgen worden. De overige 363 dagen ligt het gebied er rustig bij. Maar dankzij deze ingreep wordt Vlaanderen maar liefst vijf keer veiliger.

Niemand zou nu nog vermoeden dat er ooit hevig protest was tegen de aanleg van dit project. Toch was de weerstand aanvankelijk immens. Hoe kwam dat? En hoe is Waterwegen en Zeekanaal NV erin geslaagd om die vijandigheid om te buigen naar een dialoog gericht op kansen? Hier volgt het verhaal in hoofdlijnen.

Een project van algemeen belang, zonder lokaal draagvlak

In de planningsfase heette dit project GOG KBR. Het Gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde. Dit gebied is een onderdeel van het oorspronkelijke Sigmaplan van 1977: het beveiligingsplan van de Schelde, dat naast dijkverhogingen en verstevigingen ook de aanleg van overstromingsgebieden en een stormvloedkering omvatte. Dat Sigmaplan is er gekomen als antwoord op de overstromingsramp van 1976, die immense schade veroorzaakte door dijkdoorbraken langs de Schelde en zelfs een mensenleven eiste. Een jaar later was het plan een feit.

De snelheid waarmee het Sigmaplan werd ontwikkeld, verraadt al de kiem van het protest. Knappe koppen bogen zich over technische oplossingen, maar namen niet de tijd om de betrokken gemeenten te raadplegen of zelfs maar te informeren. Die werden voor voldongen feiten gesteld. In Kruibeke verbond de toen nog jonge politicus Antoine Denert zijn lot aan dat van de polder. Het dertiende en grootste project zou er wat hem betrof nooit komen. En meer dan twintig jaar lang slaagde hij in zijn opzet. In die periode trok hij alle communicatie rond het project volledig naar zich toe.

Het project belandde in de ijskast, maar bleek te belangrijk om permanent te worden geschrapt. Hoewel experts het erover eens waren dat een lange overstroombare dijk van maar liefst acht kilometer de beste manier was om het overstromingsgevaar te doen dalen, was er geen lokaal draagvlak voor het project. Alle betrokken partijen bleven de beslissing aanvechten.

In 2004 veegde het Nooddecreet alle juridische obstakels van tafel. Bij de aanleg van het Deurganckdok in de Antwerpse haven zou onder meer weidevogelgebied verdwijnen zonder dat een compensatiegebied was aangeduid. Onder meer de natuursector liet de werken gerechtelijk stilleggen en eiste een dwangsom voor elke dag dat dit probleem onopgelost bleef. Het Nooddecreet maakte een einde aan deze impasse en beval onder meer de aanleg van 150 hectare broedgebied voor weidevogels in de Polders van Kruibeke. In één klap waren verdere gerechtelijke stappen tegen het overstromingsgebied onmogelijk. De aanleg van de ringdijk werd op het terrein voorbereid. Met het verdwijnen van de eerste bomen voor de constructie van dit zestig meter brede dijklichaam, steeg in de betrokken gemeenten het besef dat het ditmaal menens was. De kranten stonden vol tegenargumenten en het onbegrip was groot. Het overheersende beeld in de publieke opinie was dat goede landbouwgrond werd opgeofferd voor vogels en de mens plaats moest ruimen voor natuur. Wekelijks stapten honderden mensen mee in een protestmars van het gemeentehuis naar het epicentrum van de bouwheer op de Scheldelei. Hoewel er toen nog geen traditie in communicatie bestond, werd een bureau ingesteld om de dialoog met de burger te helpen aangaan.

NIEMAND ZOU NU NOG VERMOEDEN DAT ER OOIT HEVIG PROTEST BESTOND TEGEN DE AANLEG VAN DIT PROJECT.

Van NIMBY naar PIMB in 10 stappen

1 Alles start bij eenduidige interne communicatie

Beleidsmakers en overheidsorganisaties stonden nog niet zolang geleden veraf van de burger. Vanuit hun ivoren toren besloten ze welke maatregelen nodig waren om het land 'gezond' te houden. Ze duldden geen inspraak en gaven zelfs geen uitleg voor de ge-

Ze behoren weliswaar nog niet tot de topattracties van het Belgische natuurtoerisme, maar de Polders van Kruibeke – een prachtig natuurgebied van maar liefst 650 hectare – barsten van potentieel.

Het ontstaan van 'GOG KBR' – zoals het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde oorspronkelijk werd gedoopt – verliep echter niet zonder slag of stoot, zoals blijkt uit het volgende relaas.